

Dombormű - XVI. János ellenpápa kiűzetése Rómából

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám:	18853
Készítés ideje:	14. SZÁZAD
Készítés helye:	Németalföld
Anyag:	elefántcsont
Technika:	faragott
Méretek:	magasság: 10,6 cm szélesség: 6,5 cm

Az álló téglalap alakú elefántcsont lapon felül város látképe, az egyik erkélyen fújtatóval szélkereket hajtó ördög alakjával. Az alsó részén számaron fordítva ülő férfi, középen trombitás, jobb oldalt báméskodó férfi és nőalakok.

Franz Bock 1867-ben megjelent tanulmányában (ld. [itt](#)) Bálám és a számar ószövetségi történeteként értelmezte a jelenetet, a hátlapon olvasható – minden bizonnyal 19 századi – német nyelvű felirat szerint ugyanakkor a relief XVI. János ellenpápa (997–998) Rómából való kiűzetését ábrázolja, amint a császár egy számarra ültetve elüldözi a városból az ellenpápát: *Nachdem Crescentius Burgermeister zu Rom in Lebenszeit Otto III. römischen Kaisers Papst Gregorium aus dem Sitz und Anstatt einen Joannem einem Griechen erhoben: ließ besagter Kaiser Crescentinum an Galgen hängen, Joannem aber Nase, Ohren und Zunge agschneiden und solchen auf einem Esel ruckwärts sitzend durch die Stadt Rom herimführen. So geschehen im Jahre Christi 1000.*

Crescentius I. Nomentanus római patrícius 997-ban elüldözte V. Gergely pápát Rómából, s a görög származású Philagathosz János rossanói püspök személyében új egyházfőt nevezett ki, aki XVI. János néven, ellenpápaként foglalta el a szent széket. A következő év elején III. Ottó császár katonáival bevonult Rómába, ahol Numentanust az Angyalvár falán felakasztatta, az ellenpápát pedig példásan megbüntette és megszégyenítette: a krónikák szerint a császár levágatta az ellenpápa orrát és füleit, nyelvét kivágatta, majd háttal egy számarra ültetve, kifordított öltözékben végigvezette Róma utcáin a gúnyolódo tömegek előtt, s végül a fuldai kolostorba száműzte.

Irodalom

- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. 273.
- Szerk.: Voit Pál: *Elefántcsont-faragások. Régiségek könyve*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1983. - 2. kép (Koroknay Éva)
- Szerk.: Radocsay Dénes, Farkas Zsuzsanna: *Az európai iparművészet remekei. Száz éves az Iparművészeti Múzeum*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1972. - Nr. 23.
- Bock Franz: *Das Ungarische National-Museum in Pest. Mittheilungen der K.K. Central-Comission zur Erforschung und Erhaltung der Bandenkmale*, XII. (1867). 1867. - p. 118., Nr. XXII/8.

